

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 5CoP/27/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3516204741
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 05. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erika Zajacová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2017:3516204741.1

Uznesenie

Krajský súd v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Zajacovej a sudcov JUDr. Márie Vrtochovej a JUDr. Denisa Vékonyho vo veci starostlivosti súdu o mal. B. O. K., nar. XX.XX.XXXX, zastúpený opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Mesto nad Váhom, dieťa rodičov matky B. K., bytom C., kpt. M. A. XX/X, t. č. Y, B. č. XX a nevedeného otca, o splnení podmienok osvojiteľnosti k maloletému dieťaťu a pozbavenie rodičovských práv, na odvolanie matky maloletého proti rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom zo dňa 26. septembra 2016, č.k. 5P/34/2016-21, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie a rozhodnutie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. určil, že mal. B. O. K. pochádzajúci z matky B. K., rod. K. trvale bytom C., M. A. XX/X a otca nevedeného je osvojiteľný. Výrokom II. pozbavil matku mal. B. O. K., B. K. rodičovských práv a výrokom III. vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

2. V odôvodnení uviedol, že úrad práce sociálnych vecí a rodiny podal podnet na začatie konanie a vyslovenie osvojiteľnosti, kedy uviedol, že matka označila za otca maloletého I. B., avšak otcovstvo do dnešného dňa určené nebolo. Otec v rodnom liste uvedený nie je. Zo vzťahu matky a I. B. pochádzajú ďalšie tri deti T., G. a I., ktoré boli umiestnené v Detskom domove v Púchove, pričom I. bol zverený do starostlivosti budúcich osvojiteľov nad mal. Lucasom O. bola na základe rozhodnutia Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom nariadená ústavná starostlivosť a bol umiestnený do starostlivosti Detského domova v Púchove a tiež bola matke uložená povinnosť platiť na neho výživné. V súčasnosti je umiestnený v profesionálnej rodine, kedy matka sa zdržuje v rámci Mesta Myjava v súčasnosti je bez prístrešia, príležitostne prespáva u svojej matky. Nepracuje, nepoberá dávku v hmotnej núdzi, od umiestnenia dieťaťa do detského domova sa o ňom informovala asi 9x telefonicky, pričom ani jedenkrát nebol u matky, ani na krátkodobom pobyte. Matka nemá záujem riešiť svoju sociálnu situáciu, nemá vytvorené pracovné návyky a nie je predpoklad, že by si našla pracovný pomer a tým zabezpečila seba a najmä deti po ekonomickej stránke. Predpokladaný otec matkou uvedený sa o dieťa tiež nezaujíma. Opakovane sa na pojednávania nedostavila. Zo správy detského domova tiež vyplynulo, že matka prejavuje občasný záujem, avšak viac ako 6 mesiacov o maloletého neprejavila žiaden záujem.

3. Súd prvej inštancie po právnej stránke svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 141, § 135, § 136, § 137 CMP a ďalej ust. § 102 ods. 1 Zákona o rodine, § 141 CMP, § 38 ods. 1, 2, 3, 4, § 39 ods. 1 Zákona o rodine, kedy dospel k záveru, že pre ďalší vývoj maloletého možnosť vyrastať v úplnej rodine s poukazom na citové zákonné ustanovenia rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozhodnutia.

4. Proti tomuto rozhodnutiu podala včas odvolanie matka maloletého, ktorá poukázala na tú skutočnosť, že jej situácia sa od rozhodnutia súdu podstatne zmenila. Od 06.09.2016 je prechodne ubytovaná v Azylovom dome Emauzy, ktorý poskytuje ubytovanie a starostlivosť ženám s deťmi, ktoré sa ocitli v

nepriaznivej životnej situácii, pričom v tomto zariadení majú k dispozícii samostatne zariadenú izbu, je prispôsobené svojou vybavenosťou matkám s maloletými deťmi. Môže tu zostať ubytovaná po dobu 3 rokov. Je v kontakte s Mestským úradom Myjava, ktorý má na starosti mestskú ubytovňu, pričom momentálne sú v jednaní o splátkovom kalendári na jej dlh, ktorý jej vznikol na ubytovni. Tiež sa zmenila aj ekonomická situácia. Po narodení dcéry B., nar. dňa XX.XX.XXXX, ktorá je v jej celodennej starostlivosti si vybavila dávku v hmotnej núdzi a boli jej priznané rodinné prídavky na dcéru. Ekonomická situácia sa zlepšila a má dostatok financií, aby užívala seba dcéru a je tiež schopná začať plniť vyživovaciu povinnosť voči synovi. Čo sa týka mal. B. O. nie je pravdou, že nejaví o dieťa záujem. Pravidelne kontaktovala detský domov a snažila sa zistiť ako sa má dieťa a tiež chcela prísť na návštevu, avšak vždy jej bolo oznámené, že je pozbavená rodičovských práv a informácie o dieťati jej neposkytnú. Preto prestala detský domov kontaktovať, avšak má záujem o syna a jej bytová situácia sa zmenila. Žiadala preto, aby odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie tak, že dieťa nebude osvojiteľné a ona nebude pozbavená rodičovských práv. K odvolaniu zároveň priložila rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Mesto nad Váhom zo dňa 07.10.2016, z ktorého vyplýva, že matke bola priznaná pomoc v hmotnej núdzi v sume 283,- eur mesačne s účinnosťou od 01.09.2016.

5. K podanému odvolaniu sa písomne vyjadril opatrovník, ktorý uviedol, že s odvolaním matky nesúhlasia. Matka uvádza, že sa jej zmenila bytová situácia. Azylové zariadenia však slúžia len ako prechodné ubytovanie na krátke obdobie. Nie je možné, aby tu zostala ubytovaná dlhodobo, zväčša je to obdobie maximálne 2 rokov. Matka nemá trvalé bytové podmienky, čo bolo hlavným dôvodom, pre ktoré bolo dieťa vyňaté z rodiny a umiestnené do ústavnej starostlivosti. Tento jav sa opakuje s narodením každého dieťaťa. Podľa evidencie Detského domova Púchov, matka naposledy navštívila dieťa dňa 19.11.2015, čím boli splnené podmienky nároku na vyslovenie osvojiteľnosti kvôli polročnému nezáujmu rodiča o dieťa. G. K. dieťa od umiestnenia v domove pravidelne nenavštevovala, navštívila ho trikrát. Maloletý nebol ani raz na návšteve u matky, prípadne na krátkodobom pobyte počas víkendov, sviatkov alebo prázdnin. Dá sa konštatovať, že matka dieťa takmer nepozná a toto nemá k nej vytvorené žiadne citové puto. Dieťa vyrastá v profesionálnej rodine, na ktorú si zvyklo a momentálne je citovo naviazané na profimatku. Mal preto za to, že je v najlepšom záujme dieťaťa, aby nad ním vyslovená osvojiteľnosť a aby bolo umiestnené do náhradnej rodiny.

6. K podanému vyjadreniu sa písomne vyjadrila matka, ktorá uviedla, že je ubytovaná v azylovom dome, pričom svoju situáciu sa snažila riešiť s tým, že na mestskej ubytovni vyplatila dlh na nájomnom. Dala si žiadosť o ubytovanie, pričom nesúhlasí s tým, že by o maloletého neprejavovala záujem. Vždy, keď kontaktovala detský domov, sociálne pracovníčky ju odbili, že dieťa nemôže navštevovať. Nesúhlasí s tým, aby bola pozbavená rodičovstva na dieťa, pretože má o neho záujem. Dieťa by si chcela zobrať naspäť k sebe.

7. K podanému vyjadreniu sa tiež vyjadril opatrovník, ktorý uviedol, že je pravdou, že matka je ubytovaná v azylovom zariadení, ktoré slúži ako prechodné ubytovanie a tiež je pravdou, že si podala žiadosť na Mesto Myjava o pridelenie bunky v mestskej ubytovni. Zároveň si vyplatila dlh na nájomnom na predmetnej ubytovni, avšak zatiaľ jej ubytovanie v mestskej ubytovni poskytnuté nebolo. Je zrejmé, že zabezpečenie vhodných bytových podmienok pre matku nebude jednoduché a vyžaduje si to dlhšie časové obdobie. Nedá sa predpokladať ako dlho matke potrvá vytvorenie adekvátnych bytových podmienok pre dieťa. Dieťa potrebuje v súčasnosti stabilné výchovné prostredie a preto je v záujme dieťaťa, aby bolo umiestnené do rodiny, aj keď náhradnej.

8. Krajský súd ako súd odvolací vec preskúmal podľa § 65 CMP bez nariadenia odvolacieho pojednávania a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné zrušiť podľa § 389 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP a vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie v zmysle ust. § 391 ods. 1 CSP z nasledovných dôvodov:

9. Súd prvej inštancie v prejednávanej veci nedostatočne zistil skutkový stav a pre nedostatočné skutkové zistenia vyvodil predčasný a nesprávny právny záver o osvojiteľnosti dieťaťa a pozbavení rodičovských práv vo vzťahu k matke maloletého.

10. Ust. § 102 Zákona o rodine nadväzuje na predchádzajúce ustanovenia o súhlase rodičov ako hmotnoprávnej podmienke osvojenia a vymedzuje kritéria, za ktorých možno osvojenia ako najsilnejšiu formu zásahu do rodičovských práv uskutočniť aj bez ich súhlasu. Hoci zákon v zásade vyžaduje súhlas

rodičov s osvojením, nezáujem rodičov o dieťa v niektorých prípadoch dosahuje kvalifikovanú intenzitu, keď u nich možno hovoriť o zániku pocitu zodpovednosti za dieťa. Za týchto podmienok je ľahostajný a nežiaduci postoj k vlastnému dieťaťu nezlučujúci sa s prirodzeným vzťahom rodiča k dieťaťu odôvodňuje úpravu, ktorá vo vzájomnej súvislosti medzi rodičovskými právami a povinnosťami a záujmom dieťaťa o zabezpečenie vhodného výchovného prostredia uprednostňuje záujem dieťaťa. Ide o zásadnú otázku dotýkajúcu sa osobného statusu dotknutých osôb s ďalekosiahlymi následkami pre ďalšiu existenciu práv a povinností v takej citlivej oblasti ako sú vzájomné vzťahy rodičov a detí a preto sa vyžaduje dôsledný prístup ku skutkovým zisteniam potrebným pre záver v tejto veci. Preto je potrebné, aby súd komplexne objasnil celkový postoj a vzťah rodiča k dieťaťu, situáciu v rodine, pomery rodiča, dôvody, ktoré ho viedli k tomu, že sa o dieťa nestará. Dôkazným prostriedkom okrem výsluchu rodiča a prípadných svedkov budú správy a vyjadrenia orgánov sociálnoprávnej ochrany detí, zamestnávateľa rodiča, ústavu, v ktorom bolo dieťa umiestnené, osôb v náhradnej starostlivosti, u ktorých bolo dieťa umiestnené a súvisiace súdne spisy predchádzajúcich konaní.

11. Zákon vymedzuje tri hypotézy, pri naplnení ktorých sú rodičia zbavení možnosti rozhodovať o ďalšom osude svojich detí a vymedzuje podmienky, za splnenia ktorých sa tak stane. V prvom rade je potrebné, aby rodičia neprejavovali skutočný záujem o dieťa. Toto ustanovenie sa bude aplikovať v prípade, keď rodičia síce záujem prejavili, avšak nešlo o záujem taký, aký by mal prejavíť rodič dieťaťa, ale mal charakter špekulatívny, predstieraný bez obsahovej náplne. Zistenie, či išlo o takýto prejav záujmu je úlohou súdu. Mal by to byť záujem, aký prejavujú voči svojmu dieťaťu rodičia. Ide o vnútorný citový vzťah, ktorý nie je exaktne merateľný a jeho prejavy možno objektívne posúdiť. Za takéto prejavy možno považovať osobný styk vo forme pravidelných návštev, resp. korešpondenciu, darčeky, informovanie sa o záležitostiach dieťaťa, záujem o zdravotný stav dieťaťa, o jeho správaní, prospech, mimoškolské aktivity, postoj rodiča k plateniu výživného, pravidelný kontakt s vedením ústavu, spoluprežívanie životných udalostí, intenzita záujmu o dieťa ako rodiča sleduje jeho život, správanie voči dieťaťu, aktivity naznačujúce snahu o prevzatie starostlivosti v dohľadnom čase. Fakt umiestnenia dieťaťa do náhradnej starostlivosti sám o sebe nie je prejavom kvalifikovaného nezáujmu a neexistencie citového vzťahu. Spôsobom prejavovania záujmu závisí od veku dieťaťa. Naproti tomu za relevantný záujem nemožno považovať sporadickú korešpondenciu, vyhybanie sa plneniu vyživovacej povinnosti, kontakt s dieťaťom po nadviazaní kontaktu záujemcom o osvojenie. Všetky tieto skutočnosti nemožno skúmať izolovane a bez preverenia objektívnych okolností. Z foriem prejavu záujmu o dieťa musí vyplývať presvedčivý záver, že rodičia majú skutočný záujem starať sa o dieťa.

12. Citovou väzbou rodiča k dieťaťu, z ktorej má vyplývať záujem o dieťa je vnútorný psychický stav objektívne nepostihnuteľný. Prejavuje sa navonok určitými typickými formami a ďalej je tu potrebné vymedziť dĺžku kvalifikovaného nezáujmu, ktorá vychádza z predpokladu, že záujem biologického rodiča o dieťa založený na rodičovskom citení sa musí prejavíť v určitom časovom horizonte, inak pôjde o disfunkčný vzťah.

13. Plynutie šesť mesačnej lehoty súdy posudzujú rozlične. Spravidla sa spočíta spätne odo dňa začatia konania o osvojenie, niekedy sa za začiatok plynutia považuje umiestnenie dieťaťa v ústave alebo posledná návšteva dieťaťa rodičom.

14. Následne postup súdu v konaní veci o osvojenie upravuje ust. § 135 a nasl. CMP.

15. S prihliadnutím na ust. § 62 CMP dospel potom odvolací súd k tomu záveru, že odvolanie matky je dôvodné. Súd prvej inštancie nevykonal dostatočné dokazovanie v prejednávanej veci tak, aby zistil, či sú dané dôvody na to, aby matka v prejednávanej veci bola pozbavená rodičovských práv a na to, aby mohlo byť vyslovené, že mal. B. O. K. je osvojiteľný z dôvodov, ktoré boli vyššie špecifikované. Okrem toho z obsahu spisu súdu prvej inštancie vyplýva, že matka vyvinula určitú snahu k tomu, aby sa jej osobné a majetkové pomery zlepšili tak, aby mohol byť maloletý vrátený do jej osobnej starostlivosti. Z odvolania matky ako aj dôkazov, ktoré pripojila k odvolaniu vyplýva, že minimálne matka si vybavila v súčasnosti bývanie, začala poberať dávky v hmotnej núdzi, má ďalšie maloleté dieťa, o ktoré sa zrejme riadne stará a preto je zrejme, že vyvinula snahu na to, aby sa zlepšili jej sociálne pomery natoľko, aby sa mohla začať starať aj o ďalšie maloleté dieťa.

16. Na druhej strane však je potrebné doplniť dokazovanie a riadne skutkovo objasniť, či snaha matky nezostala len v rovine tvrdení a zistiť v prvom rade aké sú jej bytové podmienky, aká je jej sociálna

situácia a akým smerom sa prípadné zlepšenie jej sociálnej situácie prejavilo v jej záujme o mal. B. Radeka.

17. Preto v konečnom dôsledku dospel odvolací súd k záveru, že je potrebné napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie. Súd prvej inštancie vykoná dokazovanie vo vyššie naznačenom smere, prípadne ďalšie dokazovanie, ktoré bude v prejednávanej veci potrebné na zistenie skutočného stavu veci a po takto doplnenom dokazovaní opätovne vo veci rozhodne.

18. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Poučenie: Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancie. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolania musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Na výkon rozhodnutia vo veciach maloletých je miestne príslušný súd, v ktorého obvode má maloletý bydlisko určené dohodou rodičov alebo iným zákonným spôsobom.

Ak sa zákonným spôsobom zmenia okolnosti, podľa ktorých sa posudzuje miestna príslušnosť podľa odseku 1, môže súd preniesť svoju miestnu príslušnosť na iný súd, ak to vyžaduje záujem maloletého. Ak tento súd nesúhlasí s prenesením miestnej príslušnosti, rozhodne jeho nadriadený súd.

Ak nie je miestne príslušný súd známy alebo ak nemôže včas zakročiť, nariadi a uskutoční výkon súd, v ktorého obvode sa maloletý zdržuje. Len čo je to však možné, postúpi vec miestne príslušnému súdu.

Na výkon neodkladného opatrenia je miestne príslušný súd, ktorý opatrenie nariadil; ak neodkladné opatrenie nariadil odvolací súd, je miestne príslušný súd prvej inštancie.

Účastníkmi konania o výkone rozhodnutia sú maloletý, ten, kto je z exekučného titulu oprávnený a povinný.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľný exekučný titul, môže oprávnený podať návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia.

Konanie o výkone neodkladného opatrenia nariadi súd vždy aj bez návrhu.

Po vydaní uznesenia o nariadení výkonu rozhodnutia alebo súčasne s vydaním tohto uznesenia môže súd vykonať úkony a opatrenia smerujúce k tomu, aby došlo k dobrovoľnému splneniu povinnosti.

Pred uskutočnením výkonu rozhodnutia môže súd nariadiť pojednávanie a predvolať povinného, oprávneného, maloletého alebo orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Na pojednávaní vyzve povinného, aby sa rozhodnutiu podrobil a upozorní tiež na následky neplnenia povinností ustanovených v rozhodnutí.

Ak sa javí, že účel pojednávania možno dosiahnuť aj písomnou výzvou, súd vyzve povinného na dobrovoľné plnenie a upozorní ho na následky neplnenia.

Ak má súd za to, že postup podľa odsekov 1 a 2 by mohol viesť k zmareniu odňatia dieťaťa, súd vykoná výzvu pred uskutočnením výkonu rozhodnutia na mieste samom.

Pred uskutočnením výkonu rozhodnutia môže súd požiadať príslušný orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, prípadne príslušný orgán obce o poskytnutie súčinnosti pri zisťovaní informácií o dôvodoch nepodrobenia sa rozhodnutiu a o poskytnutie súčinnosti pri preverení týchto dôvodov.

Ak je to účelné, môže súd pred uskutočnením výkonu rozhodnutia uložiť účastníkom účasť u mediátora zapísaného v registri mediátorov.

Ak výzva súdu na dobrovoľné splnenie povinnosti zostane bezvýsledná, súd môže uložiť povinnému pokutu do 1 000 eur.

Pokutu možno uložiť aj opakovane za každé porušenie povinnosti vyplývajúcej z rozhodnutia.

Ak výzva súdu na dobrovoľné splnenie povinnosti zostane bezvýsledná a ak to povaha veci pripúšťa, súd môže rozhodnúť o tom, že príslušný štátny orgán zastaví výplatu

- a) rodičovského príspevku povinnému podľa osobitného predpisu,
- b) prídavku na dieťa a príplatku k prídavku na dieťa povinnému podľa osobitného predpisu.

Ak povinný začal dobrovoľne plniť, súd rozhodne, aby príslušný štátny orgán obnovil výplatu dávok zastavených podľa odseku 1.

Ak úkony a opatrenia súdu smerujúce k dobrovoľnému splneniu povinnosti zostali bezvýsledné, súd výkon rozhodnutia uskutoční.

Ak je to vzhľadom na okolnosti prípadu potrebné, súd uskutoční výkon rozhodnutia aj bez vykonania úkonov a opatrení smerujúcich k dobrovoľnému splneniu povinnosti.

Výkon rozhodnutia možno uskutočniť, len čo bolo uznesenie o nariadení výkonu rozhodnutia vydané. Uskutočneniu výkonu rozhodnutia nebráni, že uznesenie o nariadení výkonu rozhodnutia nebolo účastníkom doručené.

Súd písomne, elektronickými prostriedkami alebo telefonicky upovedomí oprávneného o mieste a čase uskutočnenia výkonu rozhodnutia.

Súd povinného o uskutočnení výkonu rozhodnutia upovedomí až na mieste samom. Ak sa povinný nenachádza pri odňatí maloletého, upovedomí sa o odňatí bezodkladne po ňom.

Súd odníme maloletého tomu, u koho podľa rozhodnutia nemá byť, a postará sa o jeho odovzdanie tomu, komu bol podľa rozhodnutia zverený, alebo tomu, komu rozhodnutie priznáva právo na styk s maloletým po obmedzený čas, alebo tomu, kto je oprávnený neoprávnene premiestneného alebo zadržaného maloletého prevziať.

Sudca je oprávnený poveriť súdneho úradníka zabezpečením odňatia maloletého. Poverený súdny úradník má pri výkone rozhodnutia rovnaké oprávnenia podľa tohto zákona ako sudca.

Súd je oprávnený zabezpečiť vstup do obydľia a vykonať opatrenia na odňatie maloletého.

Každý je povinný poskytnúť súdu súčinnosť a informácie na objasnenie skutočností dôležitých pre výkon rozhodnutia.

Súd je oprávnený vydávať pokyny orgánom a osobám, ktoré sa zúčastňujú na výkone rozhodnutia.

Ak je to nevyhnutné pre výkon rozhodnutia, sudca je oprávnený každému prikázať, aby

- a) v nevyhnutne potrebnom čase nevstupoval na určené miesto, ani sa na ňom nezdržoval,
- b) na nevyhnutne potrebný čas zotrval na určenom mieste.

Tomu, kto nesplní povinnosti podľa odsekov 1 až 3, môže súd uložiť uznesením poriadkovú pokutu do 1 000 eur.

Súd môže odložiť výkon rozhodnutia aj bez návrhu, ak je život, zdravie alebo priaznivý vývoj maloletého výkonom rozhodnutia vážne ohrozený.